

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรและวิเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษา พร้อมทั้งสร้างเกณฑ์มาตรฐานวัดความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษา

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะแรกเป็นการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษาจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา จำนวน 8 คน ซึ่งใช้เกณฑ์การคัดเลือกตัวแปร คือ ตัวแปรที่มีจำนวน/ความถี่ของแนวคิดจากการศึกษาเอกสารตั้งแต่ 2 คน/หน่วยงานขึ้นไป และมีผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์อย่างน้อย 2 คน ให้ความคิดเห็นว่าเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ

ระยะที่สองเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 464 คน ได้แก่ กลุ่มครูแห่งชาติ ครูต้นแบบ ครูดีเด่น จำนวน 157 คน และกลุ่มครูทั่วไป จำนวน 307 คน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษา ซึ่งมีค่าความเที่ยงแบบความคงที่ตามช่วงเวลาเท่ากับ .830 วิเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษา ด้วยวิธีการสกัดองค์ประกอบแบบ Principal Component และหมุนแกนแบบ Orthogonal ด้วยวิธี Varimax และนำค่าคะแนนองค์ประกอบ (Factor Score) มาสร้างเกณฑ์มาตรฐานวัดความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษา จะได้ค่าของแต่ละคน และใช้ค่ามัธยฐานและส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ เป็นตัวกำหนดเกณฑ์ตัดสิน 3 ระดับ คือ 1) มาก ได้แก่ ค่าที่มากกว่าควอไทล์ที่ 3 (Q_3) ขึ้นไป 2) ปานกลาง ได้แก่ ค่าที่อยู่ระหว่างค่าควอไทล์ที่ 1 (Q_1) ถึงค่าควอไทล์ที่ 3 (Q_3) 3) น้อย ได้แก่ ค่าที่ต่ำกว่าควอไทล์ที่ 1 (Q_1) ลงมา

สรุปผลการวิจัย

1. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษาที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับครูมืออาชีพของบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ เอกสารและบทความเกี่ยวกับจรรยาบรรณครู เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ลักษณะครูดี คุณธรรมของครู การจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นโยบายการยกย่องครู การพัฒนาวิชาชีพครู เกณฑ์มาตรฐานในการ คัดเลือกครูแห่งชาติ ครูต้นแบบ ครูแกนนำ ครูดีเด่น อาจารย์ 3 และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา จำนวน 6 คน ผู้บริหารโรงเรียนประถม ศึกษาดีเด่นระดับประเทศของคุรุสภา จำนวน 1 คน และครูแห่งชาติ ระดับประถมศึกษา จำนวน 1 คน มีทั้งหมด 111 ตัวแปร คือ

- 1) ให้ความรู้แก่ผู้เรียนด้วยความแม่นยำและละเอียดลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาที่สอน
- 2) ประยุกต์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาหรืออบรมไปใช้ในการสอน
- 3) จัดทำเอกสารประกอบการสอนและคู่มือในวิชาที่รับผิดชอบ
- 4) ให้ความรู้แก่ผู้เรียนกว้างขวางนอกเหนือจากตำราเรียน
- 5) ศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอน
- 6) ปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่สอนให้ทันสมัย
- 7) เข้ารับการฝึกอบรมในสาขาวิชาที่สอน
- 8) ศึกษาและวิเคราะห์เรื่องจะสอนอย่างเข้าใจก่อนเตรียมการสอน
- 9) ศึกษาหาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย
- 10) วางแผนการสอนบนพื้นฐานของ พ.ร.บ.การศึกษา เนื้อหาวิชา ผู้เรียน ชุมชน และหลักสูตร
- 11) วางแผนการเรียนการสอนที่สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีค่าให้แก่ผู้เรียน
- 12) เขียนและพัฒนาแผนการสอนให้ปฏิบัติแล้วเกิดผลจริง
- 13) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน
- 14) จัดทำและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
- 15) จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในลักษณะบูรณาการ
- 16) จัดทำแผนการเรียนที่หลากหลายให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อม ความต้องการ ของผู้เรียน และชุมชน
- 17) ปรับแผนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน สถานการณ์จริงและสถานการณ์บ้านเมือง ในปัจจุบัน

- 18) เลือกจุดประสงค์การเรียนรู้และกำหนดกิจกรรมเรียนการสอนจากการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- 19) จัดเตรียมเนื้อหาและวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายผสมผสานภูมิปัญญาไทยและความรู้สากล
- 20) เตรียมเนื้อหาตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
- 21) จัดเตรียมเอกสาร หนังสือ ข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน
- 22) ติดต่อแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น บุคคล สถานที่ สื่อทัศนวัสดุต่าง ๆ
- 23) จัดห้องเรียนหรือสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การจัดโต๊ะ เก้าอี้ในลักษณะใหม่ๆ
- 24) จัดเตรียมสื่อ วัสดุการเรียนการสอนให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน
- 25) จัดเตรียมวิธีการและเครื่องมือวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้
- 26) เตรียมการสอนตรงตามเนื้อหาหลักสูตรวิชา
- 27) เตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างเป็นระบบครบขั้นตอน
- 28) ให้ผู้เรียนเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความสนใจและความถนัดของตนเอง
- 29) ใช้นวัตกรรมในการสอนหลากหลายเหมาะสมกับการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้จากโครงการ เรียนรู้แบบเป็นหัวเรื่อง (Story line) ฯลฯ
- 30) ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
- 31) ให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม
- 32) ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริงโดยร่วมมือกับชุมชน
- 33) ปลุกฝังระเบียบวินัย ค่านิยมที่ดีและคุณธรรมตามวิถีวัฒนธรรมไทยไว้ในเนื้อหาวิชาที่สอน
- 34) ใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน
- 35) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้
- 36) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนน่าสนใจและท้าทายความสามารถของผู้เรียน
- 37) ให้ผู้เรียนได้ฝึกประเมินตนเองและยอมรับผลการประเมินจากผู้อื่นเพื่อนำมาปรับปรุง
- 38) จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์
- 39) จัดการเรียนรู้บูรณาการความรู้และทักษะสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม
- 40) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- 41) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

- 42) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอน
- 43) ผลิตและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนที่ช่วยให้บทเรียน น่าสนใจ เรียนรู้ได้เร็วขึ้น
- 44) ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัสดุท้องถิ่นในการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน
- 45) ใช้สื่อการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาวิชาที่สอน
- 46) ผลิตสื่อและอุปกรณ์การสอนจากทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น
- 47) ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมและทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์
- 48) ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และค้นพบความรู้
- 49) ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเข้าช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพียงพอ ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่อง
- 50) ใช้สื่อที่ส่งเสริมความถนัด ศิลปะ ดนตรี กีฬา แก่ผู้เรียน
- 51) ใช้สื่อผสมหลากหลายสนองตอบความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- 52) จัดทำสื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอนจากวัสดุที่เหลือใช้
- 53) ใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างคุ้มค่า เช่น ซ่อมแซมในส่วนที่ชำรุด
- 54) ใช้วิธีการวัดผลหลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบ เพิ่มสะสมงาน
- 55) ประเมินผลการเรียนการสอนหลากหลายตามสภาพจริง
- 56) ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลการเรียนรู้มาปรับปรุงการเรียนการสอน
- 57) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง
- 58) ให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับพฤติกรรมและผลการเรียนรู้แก่ผู้เรียน พร้อมทั้งให้ ข้อเสนอแนะตามความเหมาะสม
- 59) ใช้เทคนิคการสอนซ่อมหรือเสริมมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 60) สังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
- 61) นำเสนอผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ
- 62) ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน
- 63) รายงานผลการประเมินและพัฒนาผู้เรียนให้แก่ผู้ปกครองและผู้บังคับบัญชา
- 64) จัดกิจกรรมที่สร้างความเป็นกันเองระหว่างครูกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียน
- 65) กระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกและเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่
- 66) กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจและมีแรงจูงใจในการเรียน
- 67) ทำบรรยากาศในห้องเรียนให้น่าสนุก เรียนอย่างมีความสุข
- 68) ส่งเสริมบรรยากาศในห้องเรียนให้ผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

- 69) จัดแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เช่น ห้องสมุด มุมหนังสือ อุทยานการศึกษา
- 70) จัดเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและชุมชน
- 71) ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดห้องเรียนและ/หรือสถานที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 72) วางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบและปฏิบัติงานได้ทันเวลา
- 73) กระตือรือร้นและปฏิบัติงานเต็มความสามารถ
- 74) ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของหน่วยงานและสถานศึกษา
- 75) ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดีและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม
- 76) ตัดสินปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลถูกต้องและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น
- 77) อุดหนุน อุดหนุนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ ไม่โกรธง่าย
- 78) ไม่นิ่งดูดายและเต็มใจช่วยเหลือผู้เรียนและผู้อื่นตามกำลังความสามารถ
- 79) ยอมรับและปฏิบัติตามความคิดเห็นที่มีเหตุผลโดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก
- 80) ดูแลรักษาและใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด
- 81) อนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญา ศิลปะและวิถีวัฒนธรรมไทย
- 82) เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและผู้อื่นทั้งกาย วาจา และจิตใจ
- 83) ปฏิบัติตามกฎหมาย คีลธรรมอันดีงามและกฎเกณฑ์ของสังคม
- 84) กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม
- 85) ปฏิบัติตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริตและมีความเสียสละ
- 86) แสดงความรัก เข้าใจและเอาใจใส่ต่อผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- 87) ปฏิบัติต่อผู้เรียนทุกคนอย่างเสมอภาคและยุติธรรม
- 88) คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือน
- 89) เป็นเพื่อนร่วมเรียนรู้ ร่วมคิดและร่วมทำกิจกรรมกับผู้เรียน
- 90) ให้ความเป็นกันเองกับผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน
- 91) ตั้งความคาดหวังในตัวผู้เรียนสูง
- 92) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามหรือขอคำแนะนำทั้งในและนอกเวลาเรียน
- 93) ให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนมีปัญหาด้านการเรียนหรือปัญหาส่วนตัว
- 94) ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน
- 95) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้แสดงออกตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ
- 96) มุ่งมั่นพัฒนา ประเมิน และปรับปรุงตนเอง

- 97) ศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ประกอบการสอน
- 98) สร้างองค์ความรู้/นวัตกรรมใหม่จากการศึกษาวิจัย
- 99) ขวนขวายหาความรู้และสนใจรับรู้ข่าวสารในวงวิชาชีพครู
- 100) ปฏิบัติตนด้วยความเชื่อมั่น ชื่นชม และภาคภูมิใจในความเป็นครู
- 101) พัฒนารูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เป็นของตนเองโดยเฉพาะ
- 102) วิจัยการเรียนการสอนและนำผลการวิจัยมาใช้ปรับปรุงวิธีการสอนของตนเอง
- 103) มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการศึกษาต่าง ๆ เช่น เป็นวิทยากร เข้าอบรม
- 104) จัดทำและเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วารสารทางการศึกษา วิทยุทัศน์
- 105) นำผลที่ได้จากการทดลองใช้วิทยากรใหม่ ๆ มาปรับปรุงและพัฒนางาน
- 106) ให้ความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับเพื่อนครู
- 107) มีส่วนร่วมให้โรงเรียนเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน พร้อมทั้งพยายามใช้แหล่งวิทยากรชุมชนให้เป็นประโยชน์
- 108) ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือพัฒนาโรงเรียน
- 109) เป็นผู้นำในการริเริ่มกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน
- 110) เป็นผู้นำชุมชนทางวิชาการ เช่น ช่วยให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ใหม่ ๆ ในการดำเนินชีวิตแก่คนในชุมชน
- 111) ประสานความร่วมมือกับผู้บริหารเพื่อพัฒนาผู้เรียนและทำประโยชน์ต่อชุมชน

2. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษา มีทั้งหมด 9 องค์ประกอบ คือ

- 1) การปฏิบัติตนของครูมืออาชีพ
- 2) การจัดการเรียนการสอน
- 3) การเตรียมการสอน
- 4) ความสัมพันธ์กับผู้อื่น
- 5) การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 6) การให้ความรู้แก่ผู้เรียน
- 7) การใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการสอน
- 8) การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 9) การพัฒนาผู้เรียน

3. เกณฑ์ตัดสิน 3 ระดับของความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษา ได้จากการนำคะแนนองค์ประกอบจากทั้ง 9 องค์ประกอบมาคำนวณค่ารวม แล้วใช้ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์เป็นตัวกำหนดเกณฑ์ตัดสิน 3 ระดับ ได้เกณฑ์ตัดสินความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษาในระดับมาก คือ ค่าที่มากกว่า 0.78 ขึ้นไป เกณฑ์ตัดสินความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษาในระดับปานกลาง คือ ค่าที่อยู่ระหว่างค่า -0.64 ถึง ค่า 0.78 และเกณฑ์ตัดสินความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษาในระดับน้อย คือ ค่าที่ต่ำกว่า -0.64 ลงมา

4. การวิเคราะห์ความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษา ได้จากการนำคะแนนประเมินตนเองในการตอบแบบสอบถามของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มครูแห่งชาติ ครูต้นแบบ และครูดีเด่น มาเทียบกับเกณฑ์ที่สร้างขึ้น สรุปได้ว่า ครูแห่งชาติ ครูต้นแบบ และครูดีเด่นส่วนใหญ่มีความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษาในระดับมาก รองลงมาคือ มีความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษาในระดับปานกลาง และมีความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษาในระดับน้อย ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากสมมุติฐานการวิจัย 2 ข้อ คือ

1. ตัวแปรที่ได้จากการศึกษาเอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา น่าจะสอดคล้องกัน
2. จากการศึกษาเอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้องค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษา คือ (1) การจัดการเรียนการสอน (2) การปฏิบัติตน และ (3) ความสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนั้นผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากจากครูแห่งชาติ ครูต้นแบบ ครูดีเด่น และครูทั่วไป น่าจะให้ผลสอดคล้องกัน

ผลที่ได้จากการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายเทียบกับผลวิจัยของผู้อื่น ดังนี้

1. ตัวแปรที่ได้สังเคราะห์ได้จากการศึกษาเอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มีทั้งหมด 192 ตัวแปร และเมื่อนำตัวแปรทั้ง 192 ตัวแปรมาพิจารณาคัดเลือกตามเกณฑ์ คือ ตัวแปรที่มีจำนวน/ความถี่ของแนวคิดจากการศึกษาเอกสารตั้งแต่ 2 คน/หน่วยงานขึ้นไปและมีผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์อย่างน้อย 2 คนให้ความคิดเห็นว่าเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ พบว่าเหลือตัวแปรที่น่าจะเกี่ยวข้องความเป็นครูมืออาชีพจำนวน 111 ตัวแปร ซึ่งสอดคล้องกับตัวแปรในงานวิจัยที่ผ่านมาของ Cobb (2000) ใช้การประชุม การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์รายบุคคล และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการกำหนดตัวแปรในการวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการปฏิบัติตน และด้านความสัมพันธ์ นอกจากนี้ มนตรี จุฬาววัฒน (2543) ยังได้ใช้การวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้อง

กับการสำรวจความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการศึกษาผลกระทบของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ต่อครูและวิชาชีพครู ซึ่งพบว่า การจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติตน และความสัมพันธ์เป็นผลกระทบส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นกับครูและวิชาชีพที่ได้รับจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษา จากตัวแปร 111 ตัวแปรของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 464 คน สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษาที่หมุนแกนแบบ Orthogonal ด้วยวิธี Varimax มีจำนวน 9 องค์ประกอบ คือ

1. การปฏิบัติตนของครูมืออาชีพ
2. การจัดการเรียนการสอน
3. การเตรียมการสอน
4. ความสัมพันธ์กับผู้อื่น
5. การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้
6. การให้ความรู้แก่ผู้เรียน
7. การใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการสอน
8. การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
9. การพัฒนาผู้เรียน

ซึ่งแตกต่างจากจำนวนองค์ประกอบของสมมุติฐานการวิจัย แต่เมื่อพิจารณาตัวแปรและชื่อองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบที่วิเคราะห์ได้ บางองค์ประกอบจัดอยู่ในองค์ประกอบด้านการปฏิบัติตน การจัดการเรียนการสอน หรือความสัมพันธ์ จึงอภิปรายได้ว่า องค์ประกอบในสมมุติฐานการวิจัยเป็นองค์ประกอบใหญ่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้องค์ประกอบย่อย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและผลงานวิจัยที่ผ่านมา ดังนี้

2.1 องค์ประกอบด้านการปฏิบัติตนของครูมืออาชีพ เป็นองค์ประกอบใหญ่สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยและมีความสำคัญเป็นลำดับแรก เนื่องจากสังคมยกย่องครูให้เป็นปูชนียบุคคล การปฏิบัติตนของครูจึงเป็นสิ่งที่แสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจนถึงคุณลักษณะของครูคนนั้น ดังนั้นถ้าครูประพฤติปฏิบัติตนดี ก็จะเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียนและผู้พบเห็น รวมทั้งยังเป็นการรักษาชื่อเสียงของวิชาชีพครูวิธีหนึ่งด้วย โดยเฉพาะครูในระดับประถมศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียนเป็นอย่างมาก การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับผู้เรียนจึงมีความสำคัญที่ครูควรจะต้องตระหนักเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของ คณะอนุกรรมการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2543), สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2543), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2543), สำลี วัคสุทธิ (2543), คำหมาน คนไค (2543), Sockett (1996) และ Gil'Meeva (1999) ที่

กล่าวถึง คุณลักษณะของครูมืออาชีพว่า ครูมืออาชีพต้องประพฤติปฏิบัติตนตามคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ และมาตรฐานวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มนตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2543) ที่พบว่า ครูในอนาคตต้องปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู

2.2 องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาตัวแปรและองค์ประกอบที่วิเคราะห์องค์ประกอบแล้ว จะพบว่า มีองค์ประกอบบางองค์ประกอบที่จัดอยู่ในองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนการสอน คือ การเตรียมการสอน การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การให้ความรู้แก่ผู้เรียน การใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการสอน การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ได้ระบุตัวบ่งชี้กระบวนการสอนของครูว่า ครูจะต้องเตรียมการสอน จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้า จูงใจและเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เต็มตามศักยภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง ส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหาและการค้นพบความรู้ และยังสอดคล้องกับ ทิศนา แขมมณี (2542) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญว่า ครูจะต้องเตรียมการสอน และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี นอกจากนี้ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้สรุปว่า ครูมืออาชีพมักแสดงพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอน คือ จัดหาและผลิตสื่อการเรียนการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้บทเรียนได้เร็วขึ้น ง่ายขึ้นและทำให้บทเรียนน่าสนใจ สร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยความสุข รักอยากเรียนรู้และเห็นคุณค่าของตนเอง เลือกใช้เทคนิคการวัดผลที่ถูกต้องเหมาะสมกับความสามารถที่ต้องการวัด ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนการสอน และนำเสนอผลการพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ รวมทั้ง สาลี รักสุทธี (2543) และ Judith Worell & William E. Stilwell (1981) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูเมื่อพิจารณาจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนว่า ครูจะต้องประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับศาสตร์ของการเรียนการสอนและมีความสามารถเหมาะสมทั้งในด้านการถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์

2.3 องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นองค์ประกอบใหญ่สอดคล้องกับ สมมุติฐานการวิจัย เนื่องจากการเรียนการสอนในยุคปฏิรูปการศึกษาครูจะต้องจัดการเรียนการสอน เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งครูจะต้องจัดแหล่งเรียนรู้หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน อาจต้องร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน ดังนั้นครูจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีหรือมีบทบาทกับชุมชนในด้านต่าง ๆ มากขึ้น จึงจะทำให้ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในชุมชนและทำให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวัง สอดคล้องกับแนวคิดของ กองทุนพัฒนาวิชาชีพครู สำนักพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543) ที่กล่าวว่า ครูมืออาชีพจะต้องมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคล

ในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับคำหามาน คนโค (2543) และ Parkay (1992) ที่กล่าวว่า ครูมืออาชีพจะต้องมีทักษะในการปฏิสัมพันธ์ส่วนบุคคล รวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมสังคมกับชุมชนตามความเหมาะสม และยิ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของมนตรี จุฬารัตน (2543) ที่พบว่าครูในอนาคตจะต้องช่วยให้ชุมชนได้มีการเรียนรู้ นอกจากนี้ ผลการวิจัยของ Bauch (2001) ยังพบอีกว่า สัมพันธภาพกับผู้ปกครองมีความสำคัญสำหรับการสอนที่ประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัยให้คำตอบเกี่ยวกับ “คุณลักษณะของความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษา” ว่าหมายถึง คุณลักษณะต่าง ๆ 9 คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงานของครู ระดับประถมศึกษา ซึ่งสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับครูระดับประถมศึกษา เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ฯลฯ ควรนำคุณลักษณะทั้ง 9 คุณลักษณะมาใช้เป็นแนวทางในการวางนโยบายที่จะร่วมมือกันพัฒนาครูระดับประถมศึกษาให้มีคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะคุณลักษณะในด้านการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นองค์ประกอบใหญ่ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยหลายองค์ประกอบ ซึ่งได้แก่ การเตรียมการสอน การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การให้ความรู้แก่ผู้เรียน การใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการสอน การเน้นผู้เรียนเป็นเป็นสำคัญ และการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นถ้ามีการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในด้านการจัดการเรียนการสอนแล้ว ก็จะส่งผลให้ครูนั้นได้รับการพัฒนาเป็นครูมืออาชีพไปส่วนหนึ่ง ในส่วนของการพัฒนานั้นอาจจะเป็นการจัดอบรม สัมมนา สนับสนุนให้ครูไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ ฯลฯ สำหรับในด้านการปฏิบัติตนและความสัมพันธ์กับผู้อื่นนั้น ถึงแม้ว่าจะเป็นคุณลักษณะส่วนตัวของครู แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ควรที่จะช่วยกระตุ้นให้ครูมีขวัญกำลังใจในการทำงานมากขึ้น เช่น ให้รางวัลครูที่มีทั้งความรู้ความสามารถในด้านการจัดการเรียนการสอน มีการปฏิบัติตนอย่างมืออาชีพ และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งการที่มีครูมืออาชีพจำนวนมากขึ้นก็เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้การปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จ

1.1.2 ครูระดับประถมศึกษา ควรนำตัวแปรและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงานให้มีคุณลักษณะความเป็นครูอาชีพในระดับประถมศึกษาต่อไป โดยเฉพาะตัวแปรและองค์ประกอบในด้านการปฏิบัติตน การจัดการเรียนการสอน และความสัมพันธ์

กับผู้อื่นที่เป็นองค์ประกอบใหญ่ ในส่วนขององค์ประกอบอื่น ๆ ครูก็ต้องตระหนักถึงความสำคัญด้วย เช่นกันที่จะต้องมีการประเมิน ปรับปรุงและพัฒนาอยู่เสมอ โดยเฉพาะตัวแปรด้านการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องมาจากเป็นองค์ประกอบที่เป็นหัวใจสำคัญของแนวการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ถ้าครูประเมินศึกษาสามารถปฏิบัติตนและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในคุณลักษณะทั้ง 9 คุณลักษณะแล้ว ก็จะทำให้สามารถพัฒนาตนเองเป็นครูมืออาชีพได้อย่างไม่ยาก

1.2 เกณฑ์ตัดสินความเป็นครูมืออาชีพ 3 ระดับ สามารถนำไปใช้เพื่อตัดสินระดับของความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษาได้พอสมควร ซึ่งจะทำให้ครูในระดับประถมศึกษาทราบว่าตนเองมีคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพหรือไม่ และถ้ามีคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพแล้ว มีอยู่ในระดับใด ถ้ายังไม่มีหรือมีอยู่ในระดับน้อยหรือปานกลางจะได้มีการพัฒนาตนเองให้มากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะได้มีคุณลักษณะของความเป็นครูมืออาชีพในระดับมากต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษาทั้ง 9 องค์ประกอบที่ได้ อธิบายความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษาได้ร้อยละ 31.214 ซึ่งแสดงว่ายังมีคุณลักษณะอื่นที่สามารถอธิบายความเป็นครูมืออาชีพ ระดับประถมศึกษาได้อีก จึงควรทำวิจัยอีกครั้ง และวิเคราะห์องค์ประกอบกับเกณฑ์ตัดสิน โดยองค์ประกอบที่ได้ควรมีความแปรปรวนร่วมมากกว่านี้ โดย (1) ระบุตัวแปรให้ได้มากขึ้นในด้านที่เป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญสอดคล้องกับแนวการจัดการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เช่น ตัวแปรด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การให้ความรู้แก่ผู้เรียน การใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการสอน การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการพัฒนาผู้เรียน (2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูแห่งชาติ ครูต้นแบบ ครูดีเด่น และครูทั่วไป ให้มีจำนวนมากขึ้น

2.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบในงานวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบแบบมุมฉาก (Orthogonal) ซึ่งจากการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้ง 9 องค์ประกอบ (ในภาคผนวก ง.) พบว่า องค์ประกอบบางตัวมีความสัมพันธ์กัน จึงควรได้ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบแบบมุมแหลม (Oblique)